

Bart Dijk
www.okra.nl

Dijk en parkeergarage onder de duinen

De kust verstevigen, een natuurlijk duinlandschap maken, de relatie dorp-zee behouden en meer parkeerplek. Er lagen nogal wat opgaven voor Kustwerk Katwijk. OKRA Landschapsarchitecten en Arcadis zetten er hun tanden in. En met succes. Kustwerk Katwijk won de Falco Openbare Ruimte Award 2015. De jury prees onder andere de balans tussen veiligheid en identiteit.

Tekst Kyra Kuitert | Beeld OnSite Photography

Bij de entrees van de parkeergarage voor voetgangers wordt het duinlandschap als het ware opgetild. Glazen gevels markeren deze entrees en zorgen tegelijk voor daglicht in de garage.

De dijk-in-duin optie was duurder dan alleen de duinen verbreden en/of verhogen maar hiervoor is gekozen om de voor de Katwijkers zo belangrijke relatie tussen het (historische) dorp en de zee te behouden.

De primaire waterkeringen in Nederland, waaronder de zeeweringen, voorkomen dat tot wel 60% van ons land onder water loopt. Volgens Rijkswaterstaat voldeden tien plekken langs de Noordzeekust op termijn niet meer aan de veiligheidsnorm. Bij deze zogenaamde Zwakke Schakels moesten duinen of dijken verstevigd worden. De waterkering in Katwijk aan Zee was de laatste Zwakke Schakel. Begin 2016 zijn de tien projecten afgerond en is Nederland weer minstens vijftig jaar beschermd tegen het zeewater.

De kering in Katwijk liep dwars door het centrum van het dorp, met als gevolg dat zo'n 3.000 mensen buitendijks woonden en hun huizen bij een superzwarte storm zouden kunnen overstromen. De gemeente Katwijk en Hoogheemraadschap van Rijnland gunden Arcadis,

Royal HaskoningDHV en OKRA Landschapsarchitecten de opdracht om Kustwerk Katwijk te ontwikkelen. Bart Dijk, ontwerper en projectleider bij OKRA: „Na diverse planstudies en bezoek aan andere kustgemeenten is gekozen om de huidige duinenrij zeewaarts te verbreden en als laatste waterkering een brede, lage dijk in de duinen te leggen. Dit is een duurdere optie dan alleen de duinen verbreden en/of verhogen, maar hier is voor gekozen omdat we de, voor de Katwijkers zo belangrijke, relatie tussen dorp en zee wilden behouden. De nieuwe duinen zijn niet hoger dan vroeger en je kunt op meerdere plekken vanaf de boulevard de zee zien.”

Door de kustversterking dreigden er (nog) minder parkeerplaatsen in het centrum te komen. Dijk: „Door te kiezen voor een langgerekte ondergrondse parkeer-

garage tegen de dijk en onder de duinen kunnen bezoekers nu altijd dichtbij het centrum en het strand parkeren. Hierdoor kan het centrum autoluw gemaakt worden. De parkeergarage ligt onder straatniveau en er zijn vijf stijpunten vanwaar mensen langs logische routes zowel richting zee als dorp kunnen lopen.”

Atlantikwall

Een deel van de oorspronkelijke bebouwing van Katwijk is in de Tweede Wereldoorlog gesloopt voor de aanleg van de Atlantikwall. Na de bevrijding is deze anti-tankmuur omgetrokken en her en der liggen er nog restanten onder de boulevard. Afvoeren van dit beton zou onbetaalbaar worden dus die muur bepaalde mede de plek van de parkeergarage. Deze mocht, vanwege andere

archeologische vondsten, maximaal een meter diep worden.

Vanwege de kustverbreding zijn de duinovergangen langer geworden, van circa 35 naar 120 m. De nieuwe paden en doorgangen sluiten naadloos aan op het stratenpatroon van Katwijk. Er zijn vier extra brede strandopgangen met betonplaten die ook goed toegankelijk zijn voor mindervaliden en voor de bevoorrading van de strandpaviljoens. Sommige betonplaten hebben een decoratieve toplaag met schelpjes, de andere wandelpaden zijn verhard met schelpen. Samen vormen de paden een nieuw wandelnetwerk voor Katwijk. „Bij de inrichting”, vervolgt Dijk, „is gekozen voor een hoogwaardige verharding en een houten vlonderpad. Dit soort extra's konden we realiseren omdat er geld over was van het oorspronkelijke Boulevard-plan, dat deels al in uitvoering was toen de plannen voor kustversterking bekend werden.”

Natuurgetrouw duingebied

De hoogte van de nieuwe duinen is gebaseerd op de hoogte van de huidige

duinen en de boulevard die naar het midden toe lager ligt. De dijk ligt geheel onder de duinen; een lijn van basaltstenen in de verharding van de duinovergangen verwijst naar de verborgen dijk. Op het laagste punt van de duinen bevindt zich aan de dorpszijde een plek met zitmogelijkheid en aan de strandzijde is het pad hier verbreed tot een plein voor bijvoorbeeld evenementen aansluitend op de strandpaviljoens.

Dijk: „We hebben gedurende het hele proces veel met omwonenden gesproken. De mentaliteit in Katwijk is vooral: behoud het gewone.” Uitgangspunt was dan ook dat de parkeergarage niet van bovenaf te zien zou zijn en dat het duingebied zo natuurgetrouw mogelijk zou worden ingericht. De combinatie Ballast Nedam & Rohde Nielsen kreeg het engineering & construct contract. Zij hebben het bestaande ontwerp in 3D gemodelleerd, in detail uitgewerkt en uitgevoerd. De opdrachtgever eiste dat ook de ontwerpers in het uitvoeringstraject een rol zouden spelen om te borgen dat de kennis in het project behouden bleef.

„Ik vond het leuk om het hele project tot het eind mee te draaien en onze plannen in de praktijk te kunnen toetsen.”

Het groenwerk is gedaan door het lokale hoveniersbedrijf J. Jonker en Zn. Het is voorgeschreven dat er in duinen altijd helmgras (*Ammophila arenaria*) aangeplant moet worden omdat deze plant uitstekend tegen droogte kan en met zijn uitgebreide wortelstelsel het duinzand vasthoudt. Deze planten zijn elders uitgestoken en in bosjes (zogenaamde wissel) ingeplant. Bij de vorming van het (levende) duinlichaam was er begeleiding van een duincoloog. Onder meer om te voorkomen dat de paden steeds opnieuw onder het zand zouden verdwijnen. Op zijn advies is ook de vegetatielaag tijdens de bouwperiode in depot opgeslagen en later over de nieuwe duinen verspreid. De zaden in deze toplaag zorgden er meteen het eerste jaar al voor dat er mossen, grassen en kruiden opkwamen. Dit was ook gebeurd als alleen opgespoten zeezand was gebruikt maar het proces had dan veel langer geduurd.

De verbrede duinstrook heeft een doorgaand noord-zuid wandelpad gericht op duinbeleving en zicht op zee. Langs het pad bevinden zich bankjes, speelvoorzieningen en uitkijkpunten.

Drie duinovergangen (Koningin Wilhelminastraat, Andreasplein en Vuurbaakplein) zijn extra breed en comfortabel uitgevoerd. Dit zijn belangrijke verbindingen tussen dorp, winkelcentrum en strand.

De duinovergangen zijn allemaal in dezelfde stijl en hoogwaardige kwaliteit uitgevoerd, zoals de speelse hardhouten zitelementen.

Ter hoogte van het centrum ligt een rolstoeltoegankelijke duinboardwalk, dit markeert het centrum en biedt over de volle lengte zicht op zee en dorp.

Kustwerk Katwijk

Opdrachtgevers gemeente Katwijk en Hoogheemraadschap van Rijnland

Oppervlakte 20 ha

Parkeergarage 500 m lang en 663 plaatsen

Periode studie juli 2008 – oktober 2010

Periode ontwerp november 2010 – mei 2013

Periode aanleg oktober 2013 – februari 2015

Studie en ontwerp Arcadis, Royal HaskoningDHV, OKRA Landschapsarchitecten

Aanleg Ballast Nedam en Rodhe Nielsen

Beheer duingebied Hoogheemraadschap van Rijnland

Beheer parkeergarage, duinovergangen en paden gemeente Katwijk

Beheer duin op dak parkeergarage aannemer (eerste vijf jaar, daarna gemeente Katwijk)

Kosten €70 miljoen incl. btw, waarvan kustwerk circa €32 miljoen en parkeergarage €20,5 miljoen excl. btw